TEISINGUMO TEISMO (devintoji kolegija) SPRENDIMAS

2024 m. sausio 18 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Direktyva 93/13/EEB – Nesąžiningos sąlygos sutartyse su vartotojais – 3 straipsnio 1 dalis – 6 straipsnio 1 dalis – 7 straipsnio 1 dalis – 8 straipsnis – *Res judicata* galią įgijęs vykdomasis dokumentas – Teismo įgaliojimas savo iniciatyva patikrinti galimą sąlygos nesąžiningumą, kai jis prižiūri vykdymo procesą – Nacionalinis neteisėtomis pripažintų bendrųjų sąlygų registras – Sąlygos, kurios savo formuluotėmis skiriasi nuo į šį registrą įtrauktų sąlygų, tačiau turi tą pačią reikšmę ir sukelia tas pačias pasekmes“

Byloje C-531/22

2022 m. liepos 5 d. *Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie* (Varšuvos miesto centro apylinkės teismas, Lenkija) nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2022 m. rugpjūčio 9 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Getin Noble Bank S.A.

TF,

C2,

PI

prieš

TL,

dalyvaujant:

EOS,

Zakład Ubezpieczeń Społecznych,

MG,

Komornik Sądowy AC,

TEISINGUMO TEISMAS (devintoji kolegija),

* Proceso kalba: lenkų.

kurį sudaro kolegijos pirmininkė O. Spineanu-Matei, teisėjai S. Rodin (pranešėjas) ir L. S. Rossi,

generalinė advokatė J. Kokott,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2023 m. rugsėjo 13 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Getin Noble Bank S.A.*, atstovaujamo *adwokaci* Ł. Hejmej, M. Przygodzka, A. Szczęśniak, J. Szewczak, Ł. Żak ir *aplikant radcowski* M. Pugowski,

– TF, atstovaujamo *radcowie prawni* M. Czugan, M. Jaroch-Konwent, W. Kołosz, A. Pakos ir K. Zawadzanko,

– Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna, M. Kozak ir S. Żyrek,

– Europos Komisijos, atstovaujamos U. Małecka ir N. Ruiz García,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288) 3 straipsnio 1 dalies, 6 straipsnio 1 dalies, 7 straipsnio 1 ir 2 dalių ir 8 straipsnio, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnio, teisinio saugumo, veiksmingumo, proporcingumo, *res judicata* galios principų ir teisės būti išklausytam aiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas vykstant vykdymo procesui tarp keturių kreditorių *Getin Noble Bank S.A.*, TF, *C2* ir PI ir jų skolininko TL dėl pastarojo atžvilgiu išduoto mokėjimo įsakymo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Ta sutarties sąlyga, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, yra laikoma nesąžininga, jeigu pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą dėl jos atsiranda ryškus neatitikimas tarp iš sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų vartotojo nenaudai.“

4 Šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Nepažeidžiant 7 straipsnio, sutarties sąlygos nesąžiningumas vertinamas, atsižvelgiant į prekių ar paslaugų, dėl kurių buvo sudaryta sutartis, pobūdį, ir sutarties sudarymo metu nurodant visas sutarties sudarymo aplinkybes ir visas kitas tos sutarties arba kitos sutarties, nuo kurios ji priklauso, sąlygas.“

5 Šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės nustato, kad nesąžiningos sąlygos naudojamos sutartyje, kurią pardavėjas ar tiekėjas sudaro su vartotoju taip, kaip numatyta jų nacionalinės teisės aktuose, [kad sutartyje, kurią verslininkas sudaro su vartotoju, naudojamos nesąžiningos sąlygos nacionalinės teisės aktuose nustatytomis sąlygomis] nebūtų privalomos vartotojui, ir kad sutartis ir toliau būtų šalims privaloma tomis sąlygomis, jei ji gali išlikti be nesąžiningų nuostatų.“

6 Tos pačios direktyvos 7 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojų ir konkurentų naudai egzistuotų pakankamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią nuolatiniam nesąžiningų sąlygų naudojimui sutartyse, pardavėjų ar tiekėjų sudaromose su vartotojais.

2. Pirmojoje straipsnio dalyje nurodytos priemonės apima nuostatas, pagal kurias asmenys arba organizacijos, pagal nacionalinės teisės aktus turinčios teisėtą interesą apsaugoti vartotojus, gali pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus iškelti bylą teismuose arba kompetentingose administracinėse institucijose, kad būtų priimtas sprendimas dėl to, ar bendram naudojimui parengtos sutarčių sąlygos yra nesąžiningos, ir galėtų būti pritaikytos tinkamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią tolesniam tokių sąlygų naudojimui.“

7 Direktyvos 93/13 8 straipsnyje nustatyta:

„Valstybės narės gali priimti arba išlaikyti pačias griežčiausias [griežtesnes] Sutartį atitinkančias nuostatas šia direktyva reglamentuojamoje srityje, siekiant užtikrinti maksimalią vartotojo apsaugą.“

Lenkijos teisė

8 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos 1964 m. lapkričio 17 d. *Ustawa – Kodeks postępowania cywilnego* (Įstatymas dėl Civilinio proceso kodekso) (Dz. U., Nr. 43, 296 pozicija) (toliau – Civilinio proceso kodeksas) 189 straipsnyje buvo numatyta:

„Ieškovas gali kreiptis į teismą su prašymu dėl teisinio santykio ar teisės buvimo arba nebuvimo pripažinimo, jeigu jis yra tuo teisiškai suinteresuotas.“

9 Civilinio proceso kodekso 505^{32} straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Ieškinyje ieškovas nurodo savo reikalavimus pagrindžiančius įrodymus. Įrodymai prie ieškinio nepridedami.“

10 Civilinio proceso kodekso 758 straipsnyje nustatyta:

„Apylinkės teismai ir prie šių teismų dirbantys antstoliai yra kompetentingi spręsti priverstinio vykdymo klausimus.“

11 Civilinio proceso kodekso 804 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Vykdančiajai institucijai neleistina nagrinėti prievolės, dėl kurios išduotas vykdomasis dokumentas, pagrįstumo ir vykdytinumo.“

12 Civilinio proceso kodekso 840 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Skolininkas gali kreiptis į teismą su prašymu panaikinti visą vykdomąjį dokumentą ar jo dalį arba apriboti jo vykdymą:

1) kai jis ginčija faktines aplinkybes, dėl kurių buvo padarytas vykdomasis įrašas, ypač kai jis ginčija vykdytinu dokumentu (išskyrus teismo sprendimu) nustatytos prievolės buvimą arba prievolės perdavimą, nepaisant to, kad yra oficialus tą patvirtinantis dokumentas;

2) po to, kai buvo išduotas paprastas vykdomasis dokumentas, įvyko veika, dėl kurios prievolė išnyksta arba nebegali būti vykdoma; jei dokumentas yra teismo sprendimas, skolininkas taip pat gali savo skundą grįsti faktinėmis aplinkybėmis, atsiradusiomis pasibaigus teisminiams ginčams, prievolės įvykdymo pagrindu, jeigu šiuo pagrindu remtis nagrinėjamu atveju buvo neleistina *ex lege*, ir kompensacijos pagrindu.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

13 2006 m. sausio 9 d. vartotojas TL sudarė su *Getin Noble Bank* paskolos, išreikštos Lenkijos zlotais (PLN), indeksuotos Šveicarijos frankais (CHF) ir atitinkančios 15 645,27 CHF (apie 16 270 EUR) ekvivalentą Lenkijos zlotais, sutartį laikotarpiui nuo 2009 m. sausio 9 d. iki 2016 m. sausio 16 d. Pagal šią paskolos sutartį *Getin Noble Bank* suteiktos paskolos suma šios sutarties sudarymo dieną buvo konvertuota pagal atitinkamos indeksavimo valiutos pirkimo kursą, įtrauktą į šio banko užsienio valiutos kurso lentelę, todėl bet kokia skola turėjo būti grąžinta Lenkijos zlotais po to, kai ta skola, išreikšta šia indeksavimo valiuta, perskaičiuojama pagal indeksavimo valiutos pardavimo kursą, galiojusį mokėjimo minėtam bankui dieną.

14 2008 m. gegužės 13 d. TL sudarė su tuo pačiu banku dar vieną paskolos, išreikštos Lenkijos zlotais, indeksuotos Šveicarijos frankais ir atitinkančios 36 299,30 CHF (apie 37 740 EUR) ekvivalentą Lenkijos zlotais, sutartį 120 mėnesių laikotarpiui. Toje kitoje paskolos sutartyje iš esmės buvo pakartotos ankstesniame punkte minėtos paskolos sutarties sąlygos.

15 Remdamasis tuo, kad TL nevykdo mokėjimų, *Getin Noble Bank* nutraukė šias dvi paskolos sutartis ir atitinkamai 2016 m. gruodžio 28 d. ir 2016 m. birželio 3 d. pagal elektroninę mokėjimo įsakymo procedūrą pateikė *Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie* (Vakarų Liublino apylinkės teismas, Lenkija) du ieškinius dėl TL – jais reikalavo, kad šis sumokėtų pagal tas paskolos sutartis mokėtinas sumas, palūkanas ir bylinėjimosi išlaidas.

16 Grįsdamas savo reikalavimus *Getin Noble Bank* nurodė paskolos sutartis, kurias buvo sudaręs su TL, tačiau negalėjo jų pridėti prie minėtų dviejų ieškinių, atsižvelgiant į Civilinio proceso kodekso 505^{32} straipsnio 1 dalyje įtvirtintas procesines nuostatas, reglamentuojančias elektroninio mokėjimo įsakymo procedūras, ir į šių procedūrų valdymo sistemos technines savybes, dėl kurių pateikti įrodymų negalima. Taigi *Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie* (Vakarų Liublino apylinkės teismas) nebeturėjo nei jurisdikcijos, nei techninių galimybių reikalauti, kad *Getin Noble Bank* pateiktų minėtas paskolos sutartis.

17 *Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie* (Vakarų Liublino apylinkės teismas) išdavė du mokėjimo įsakymus, kurių TL neginčijo, todėl jie įsiteisėjo prieš padarant vykdomąjį įrašą. Tai leido pradėti vykdymo išieškant iš TL nekilnojamojo turto procesą, kuriame vykdymo veiksmus atliko prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo *Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie* (Varšuvos miesto centro apylinkės teismas, Lenkija) prižiūrimas antstolis.

18 Taigi šiame vykdymo procese prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas buvo pirmasis nacionalinis teismas, kuriam buvo pateiktos pagrindinėje byloje nagrinėjamos paskolos sutartys.

19 Išnagrinėjęs minėtų paskolos sutarčių turinį, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas suabejojo dėl šių sutarčių galiojimo, atsižvelgdamas į jose esančių konvertavimo sąlygų, be kurių paskolos sutartys negalėtų būti vykdomos ir turėtų būti laikomos negaliojančiomis, galimą nesąžiningumą.

20 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, pagrindinėje byloje keliamas klausimas dėl galimo su vartotojais sudarytų sutarčių sąlygų, dėl kurių pradėtas vykdymo procesas, nesąžiningumo patikrinimo savo iniciatyva, t. y. klausimas, analogiškas klausimui, iškeltam bylose, kuriose priimti 2022 m. gegužės 17 d. Sprendimas *SPV Project 1503 ir kt.* (C-693/19 ir C-831/19, EU:C:2022:395) ir 2022 m. gegužės 17 d. Sprendimas *Ibercaja Banco* (C-600/19, EU:C:2022:394).

21 Tas teismas pažymi, kad TL nepateikė prieštaravimo dėl šio sprendimo 17 punkte nurodytų mokėjimo įsakymų, todėl nebeturi jokių teisinių priemonių, kurios praktiškai leistų jam ginčyti iš šių mokėjimo įsakymų kylančias prievoles. Pirma, pagal Civilinio proceso kodekso 840 straipsnio 1 dalies 1 punktą ieškiniu, kuriuo prieštaraujama dėl teismo sprendimo pagrindu išduoto vykdomojo rašto, negali būti teisėtai ginčijamas prievolės, dėl kurios išduotas šis vykdomasis raštas, pagrįstumas. Antra, tai, kad skolininkas pareiškia ieškinį, kuriuo siekiama, kad sutartis būtų pripažinta negaliojančia arba kad būtų pripažinta, jog negalima remtis nesąžiningomis šios sutarties sąlygomis, praktiškai niekaip nepakeistų skolininko situacijos, nes pagal Civilinio proceso kodekso 189 straipsnį dėl tokio ieškinio įsiteisėjęs mokėjimo įsakymas negali būti panaikintas. Pagal Civilinio proceso kodekso 365 straipsnio 1 dalį įsiteisėjęs teismo sprendimas, įskaitant sprendimą dėl mokėjimo įsakymo išdavimo elektroninėje mokėjimo įsakymo byloje, yra privalomas visiems teismams.

22 Tuo atveju, kai nacionalinis teismas pagal Sąjungos teisę savo iniciatyva turi patikrinti, ar atitinkamos paskolos sutarčių sąlygos yra nesąžiningos, kyla klausimas, ar Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 dalis ir veiksmingumo, proporcingumo bei teisinio saugumo principai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos leidžiama – visų pirma, kai atitinkamas vartotojas nesiremia iš šios direktyvos kylančiomis teisėmis – išplėsti sutarties sąlygos įtraukimo į nacionalinį neteisėtomis pripažintų bendrųjų sutarties sąlygų registrą (toliau – nacionalinis neteisėtų sąlygų registras) pasekmes verslininkui, kuris nebuvo proceso, lėmusio tos sąlygos įtraukimą, šalis.

23 Palyginus pagrindinėje byloje nagrinėjamų sutarties sąlygų turinį su kitų bankų nei *Getin Noble Bank* sutarčių sąlygų, įtrauktų į nacionalinį neteisėtų sąlygų registrą, turiniu, galima daryti išvadą, kad šios sąlygos yra labai panašios, todėl jų reikšmė yra tokia pati ir jos sukelia tokias pačias pasekmes vartotojams.

24 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad pagal 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendime *Biuro podróży „Partner“* (C-119/15, EU:C:2016:987) suformuotą jurisprudenciją nedraudžiama, kad tam tikros sutarties sąlygos įtraukimo į nacionalinį neteisėtų sąlygų registrą pasekmės būtų taikomos, pirma, visiems šią sutarties sąlygą taikantiems verslininkams, o ne tik verslininkui, kuris buvo proceso, per kurį siekta pripažinti minėtą sąlygą nesąžininga ir įtraukti ją į šį registrą, šalis, ir, antra, bet kuriai sąlygai, kuri yra iš esmės identiška minėtai sąlygai, bet nebūtinai suformuluota taip pat. Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių dėl to, ar toks Sąjungos teisės aiškinimas taikomas bylose, kuriose viena iš šalių yra vartotojas, sudaręs sutartį su atitinkamu verslininku, o ne tik administracinėse procedūrose, kuriomis siekiama nubausti į nacionalinį neteisėtų sąlygų registrą įtrauktas sąlygas naudojančius verslininkus, kaip buvo byloje, kurioje priimtas minėtas sprendimas.

25 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad 2015 m. lapkričio 20 d. *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) priėmė Rezoliuciją III CZP 175/15, pagal kurią įrašas į nacionalinį neteisėtų sąlygų registrą nesukelia pasekmių kitiems verslininkams, išskyrus tą, kuris susijęs su įtraukimo į šį registrą byla, taip siekiant užtikrinti šių kitų verslininkų teisę būti išklausytiems.

26 Šiomis aplinkybėmis *Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie* (Varšuvos miesto centro apylinkės teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [Direktyvos 93/13] 6 straipsnio 1 dalis, 7 straipsnio 1 dalis ir teisinio saugumo, įsiteisėjusių teismo sprendimų nepanaikinamumo, veiksmingumo ir proporcingumo principai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta, kad nacionalinis teismas negali savo iniciatyva atlikti nesąžiningų sutarties sąlygų patikrinimo ir nustatyti iš to išplaukiančių pasekmių, kai jis prižiūri vykdymo procesą, kurį vykdo teismo antstolis pagal įsiteisėjusį ir vykdytiną mokėjimo įsakymą, išduotą byloje, kurioje nebuvo renkami įrodymai?

2. Ar [Direktyvos 93/13] 3 straipsnio 1 dalį, 6 straipsnio 1 dalį, 7 straipsnio 1 ir 2 dalis ir 8 straipsnį, [Chartijos] 47 straipsnį ir teisinio saugumo, veiksmingumo, proporcingumo ir teisės būti išklausytam teisme principus reikia aiškinti taip, kad pagal juos teismas negali remdamasis nacionalinės teisės nuostatomis nuspręsti, kad nesąžininga sąlyga, įtraukta į [nacionalinį neteisėtų sąlygų registrą], tampa nesąžininga bet kurioje byloje, kurioje dalyvauja vartotojas, įskaitant atvejus, kai:

– verslininkas nėra tas, prieš kurį buvo pradėta byla dėl nesąžiningos sąlygos įtraukimo į [nacionalinį neteisėtų sąlygų registrą],

– sąlygos formuluotė lingvistiškai nėra identiška, bet turi tą pačią reikšmę ir sukelia tas pačias pasekmes vartotojui?“

Procesas Teisingumo Teisme

27 Prašyme priimti prejudicinį sprendimą jį pateikęs teismas prašė, kad prašymui priimti prejudicinį sprendimą, dėl kurio priimamas šis sprendimas, būtų taikoma Teisingumo Teismo procedūros reglamento 105 straipsnio 1 dalyje numatyta pagreitinta procedūra. Grįsdamas savo prašymą taikyti pagreitintą procedūrą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė, kad

teismo antstolis, atsakingas už vykdymo procesą pagrindinėje byloje, areštavo nekilnojamąjį turtą, kuris yra šio vykdymo proceso dalykas, ir kad kreditoriams pareiškus reikalavimus tas nekilnojamasis turtas turėjo būti parduotas iš varžytinių; dėl to galėtų kilti situacija, kad, pirma, iš TL būtų atimtas minėtas nekilnojamasis turtas ir, antra, kreditoriai gautų jiems nepriklausančias sumas. Nors prireikus TL galėtų vėliau ginti savo teises pareikšdamas ieškinį dėl žalos atlyginimo, tai neužtikrintų visiškos jo teisių apsaugos.

28 Procedūros reglamento 105 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prašymu arba išimties tvarka savo iniciatyva Teisingumo Teismo pirmininkas, išklausęs teisėją pranešėją ir generalinį advokatą, gali nuspręsti nagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal pagreitintą procedūrą, jeigu dėl bylos pobūdžio reikia, kad ji būtų išnagrinėta greitai.

29 Primintina, kad tokia pagreitinta procedūra yra procesinė priemonė, taikytina ypatingos skubos atvejais (2021 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Randstad Italia*, C-497/20, EU:C:2021:1037, 37 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

30 Šioje byloje Teisingumo Teismo pirmininkas, išklausęs teisėją pranešėją ir generalinę advokatę, 2022 m. rugsėjo 15 d. nusprendė netenkinti šio sprendimo 27 punkte nurodyto prašymo.

31 Pirma, vien tai, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama vykdomoji byla, kurioje reikia greito sprendimo, savaime neįrodo Procedūros reglamento 105 straipsnyje reikalaujamos skubos (šiuo klausimu žr. 2018 m. spalio 5 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutarties *Addiko Bank*, C-407/18, EU:C:2018:825, 12 punktą).

32 Antra, tiesa, kad Teisingumo Teismo pirmininkas byloje, kurioje ieškovai pagrindinėje byloje pateikė prieštaravimą dėl išieškojimo iš jų hipoteka įkeisto nekilnojamojo turto, atsižvelgė į tai, kad, remiantis atitinkamo nacionalinio civilinio proceso tvarka, tęsiant vykdymo procesą kyla rizika ieškovams prarasti pagrindinį būstą. Todėl Teisingumo Teismas patenkino prašymą taikyti pagreitintą procedūrą, pažymėdamas, kad tokioje situacijoje pagal atitinkamą nacionalinę teisę nukentėjęs skolininkas gauna tik atlyginamojo pobūdžio apsaugą, tačiau nėra įmanoma atkurti ankstesnės padėties, t. y. jo, kaip būsto savininko, statuso (šiuo klausimu žr. 2018 m. spalio 5 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutarties *Addiko Bank*, C-407/18, EU:C:2018:825, 13 punktą).

33 Vis dėlto nagrinėjamu atveju nei iš prašymo taikyti pagreitintą procedūrą, nei iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą nematyti, kad jau dabar TL kyla neišvengiama rizika prarasti savo pagrindinį būstą dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamo vykdymo proceso. Iš tiesų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nenurodė Teisingumo Teismui, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamas nekilnojamasis turtas yra pagrindinis TL būstas ir kad TL, atrodo, gyvena kitu adresu, nei yra šis nekilnojamasis turtas (šiuo klausimu žr. 2018 m. spalio 5 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutarties *Addiko Bank*, C-407/18, EU:C:2018:825, 14 punktą).

Dėl Teisingumo Teismo jurisdikcijos ir prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumo

34 Pirma, *Getin Noble Bank* iš esmės teigia, kad Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos priimti sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, nes prejudiciniai klausimai susiję su nacionaliniu vykdymo procesu, kuriam Sąjungos teisė netaikoma.

35 Šiuo aspektu reikia pažymėti, kad ESS 19 straipsnio 3 dalies b punkte ir SESV 267 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta, kad Teisingumo Teismas turi jurisdikciją priimti prejudicinius sprendimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ir Sąjungos institucijų priimtų aktų galiojimo.

36 Iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prejudicinių klausimų formuluotės matyti, kad, priešingai, nei teigia *Getin Noble Bank*, šie klausimai susiję su Direktyvos 93/13 ir Chartijos nuostatų ir bendrųjų Sąjungos teisės principų, o ne su Lenkijos teisės nuostatų išaiškinimu. Taigi Teisingumo Teismas turi jurisdikciją nagrinėti šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

37 Antra, *Getin Noble Bank* iš esmės teigia, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą bet kuriuo atveju yra nepriimtinas.

38 Viena vertus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas neturi įgaliojimų išspręsti šalių ginčo priimant sprendimą, kuris būtų laikomas „teismo sprendimu“, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį, ir tas teismas turi būti laikomas „administracine institucija“, kai veikia prižiūrėdamas vykdymo procesą. Kita vertus, pateikti prejudiciniai klausimai yra netikslūs, pernelyg bendro pobūdžio ir hipotetiniai. Pirmajame klausime nepatikslinama nei priežiūros priemonė, su kuria jis susijęs, nei galimų Teisingumo Teismo atsakymų taikymo tvarka. Be to, prižiūrimame procese šalys neturi jokio teisinio pagrindo, leidžiančio priimti sprendimą dėl esmės. Antruoju klausimu neatsižvelgiama į tai, kad, nors privaloma sužinoti atitinkamo vartotojo poziciją dėl sąlygų, kurias prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas laiko nesąžiningomis, išlaikymo, tas teismas neturi jurisdikcijos nagrinėti minėto vartotojo, kuris, be to, šioje byloje nesiėmė veiksmų, prašymų šiuo klausimu.

39 Taigi *Getin Noble Bank* iš esmės ginčija tai, kad pagal Lenkijos teisę prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi jurisdikciją savo iniciatyva patikrinti galimą pagrindinėje byloje nagrinėjamų paskolos sutarčių sąlygų nesąžiningumą. Kadangi tokiais argumentais nurodoma aplinkybė, susijusi su esminiais aspektais, jie niekaip negali paneigti prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumo (šiuo klausimu žr. 2021 m. kovo 17 d. Sprendimo *An tAire Talmhaíochta Bia agus Mara ir kt.*, C-64/20, EU:C:2021:207, 27 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

40 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, Teisingumo Teismas turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą ir šis prašymas yra priimtinas.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

41 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta, kad nacionalinis teismas negali savo iniciatyva patikrinti galimo su vartotoju sudarytos sutarties sąlygų nesąžiningumo ir nustatyti iš to išplaukiančių pasekmių, kai jis prižiūri vykdymo procesą, grindžiamą *res judicata* galią įgijusiu galutiniu sprendimu dėl mokėjimo įsakymo išdavimo.

42 Pirmiausia reikia priminti, kad, kaip matyti iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, tarp vartotojo ir verslininko egzistuojanti nelygybė gali būti kompensuota tik aktyviais ne sutarties šalių veiksmais, o nacionalinis teismas privalo *ex officio* įvertinti galimą atitinkamos sutarties sąlygos, patenkančios į Direktyvos 93/13 taikymo sritį, nesąžiningumą, kai tik jam tampa žinomos šiuo tikslu reikalingos teisinės ir faktinės aplinkybės (2022 m. rugsėjo 22 d. Sprendimo *Vicente (Ieškinys dėl advokato honoraro sumokėjimo)*, C-335/21, EU:C:2022:720, 52 punktas).

43 Nors Teisingumo Teismas keliais aspektais ir atsižvelgdamas į Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalies ir 7 straipsnio 1 dalies reikalavimus yra patikslinęs, kaip nacionalinis teismas turi užtikrinti šia direktyva vartotojams suteikiamų teisių apsaugą, iš esmės Sąjungos teisėje procedūros, taikomos nagrinėjant galimai nesąžiningas sutarties sąlygas, yra nesuderintos, todėl valstybės narės jas nustato nacionalinės teisės sistemoje. Taip yra pagrindinėje byloje, kiek tai susiję su Lenkijos proceso teisės normomis, reglamentuojančiomis vykdymo procesą, kuris, nesant suderinimo, yra nustatytas atitinkamos valstybės narės teisės sistemoje (pagal analogiją žr. 2002 m. spalio 16 d. Sprendimo *Vicente (Ieškinys dėl advokato honoraro sumokėjimo)*, C-335/21, EU:C:2022:720, 53 punktas).

44 Vis dėlto pagal ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą lojalaus bendradarbiavimo principą ieškinių, skirtų iš Sąjungos teisės kylančių asmenų teisių apsaugai užtikrinti, pareiškimo procesinės taisyklės neturi būti mažiau palankios nei tos, kurios taikomos panašiems nacionaline teise grindžiamiems ieškiniams (lygiavertiškumo principas), ir dėl jų naudojimasis Sąjungos teisėje nustatytomis teisėmis neturi tapti praktiškai neįmanomas arba pernelyg sudėtingas (veiksmingumo principas) 2002 m. spalio 16 d. Sprendimo *Vicente (Ieškinys dėl advokato honoraro sumokėjimo)*, C-335/21, EU:C:2022:720, 54 punktas).

45 Dėl veiksmingumo principo Teisingumo Teismas nurodė, kad kiekvieną atvejį, kai kyla klausimas, ar dėl nacionalinės proceso teisės nuostatos Sąjungos teisės taikymas tampa neįmanomas arba pernelyg sudėtingas, reikia nagrinėti atsižvelgiant į šios nuostatos svarbą visame atitinkamame procese, į proceso eigą ir jo ypatumus apskritai, taip pat prireikus į nacionalinę teismų sistemą pagrindžiančius principus, pavyzdžiui, teisės į gynybą apsaugą, teisinio saugumo ir sklandaus proceso principus. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pripažino, kad dėl poreikio laikytis veiksmingumo principo negalima reikalauti, kad būtų kompensuotas visiškas atitinkamo vartotojo pasyvumas (2022 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Unicaja Banco*, C-869/19, EU:C:2022:397, 28 punktas).

46 Be to, Teisingumo Teismas patikslino, kad valstybių narių pareiga užtikrinti iš Sąjungos teisės kylančių asmenų teisių veiksmingumą reiškia, be kita ko, kiek tai susiję su iš Direktyvos 93/13 kylančiomis teisėmis, veiksmingos teisminės gynybos reikalavimą, pakartotą šios direktyvos 7 straipsnio 1 dalyje ir įtvirtintą Chartijos 47 straipsnyje, kuris taikomas ir apibrėžiant proceso taisykles, susijusias su tokiomis teisėmis grindžiamais ieškiniais (2022 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Unicaja Banco*, C-869/19, EU:C:2022:397, 29 punktas).

47 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad nesant veiksmingo atitinkamos sutarties sąlygų galimo nesąžiningumo patikrinimo negalima užtikrinti, kad bus paisoma pagal Direktyvą 93/13 suteikiamų teisių (2022 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Unicaja Banco*, C-869/19, EU:C:2022:397, 30 punktas).

48 Darytina išvada, kad nacionalinės teisės aktuose nustatytos sąlygos, į kurias daroma nuoroda Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalyje, negali iš esmės pažeisti pagal šią nuostatą vartotojams suteiktos teisės į tai, kad nesąžininga laikoma sąlyga nebūtų jiems privaloma (2022 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Unicaja Banco*, C-869/19, EU:C:2022:397, 31 punktas).

49 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė, kad Lenkijos teismai, gavę atitinkamo kreditoriaus prašymą pagal elektroninę mokėjimo įsakymo procedūrą, išduoda mokėjimo įsakymus, kaip antai nagrinėjamus pagrindinėje byloje, neturėdami teisinės ir techninės galimybės susipažinti su sutartimis, kurių pagrindu išduodami tokie įsakymai, taigi ir galimybės savo iniciatyva patikrinti, ar šiose sutartyse yra nesąžiningų sąlygų. Jeigu per dvi savaites nuo pranešimo apie minėtus mokėjimo įsakymus atitinkamas skolininkas jų neužginčija, jie paskelbiami vykdytinais ir įgyja *res judicata* galią, todėl teismas, kurio prižiūrimas atitinkamas teismo antstolis pradeda vykdymo procesą, neturi teisės savo iniciatyva atlikti minėto patikrinimo.

50 Šiuo klausimu primintina, kad pagal Direktyvą 93/13 vartotojui suteiktų teisių veiksmingą apsaugą galima užtikrinti tik tuomet, kai pagal atitinkamą nacionalinės proceso teisės sistemą, vykstant mokėjimo įsakymo išdavimo procedūrai arba mokėjimo įsakymo vykdymo procesui, galima savo iniciatyva patikrinti, ar atitinkamoje sutartyje nėra galimai nesąžiningų sąlygų (2022 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Impuls Leasing România*, C-725/19, EU:C:2022:396, 49 punktas).

51 Teisingumo Teismas laikėsi nuomonės, kad tais atvejais, kai nėra numatyta, kad vykdymo procese teismas turi savo iniciatyva patikrinti galimą nagrinėjamos sutarties sąlygų nesąžiningumą, nacionalinės teisės aktai turi būti laikomi galinčiais pakenkti Direktyva 93/13 siekiamos apsaugos veiksmingumui, jeigu juose nėra numatyta tokio patikrinimo teismo įsakymo išdavimo stadijoje arba kai toks patikrinimas numatytas tik tada, kai pateikiami prieštaravimai dėl mokėjimo įsakymo, jeigu yra didelė rizika, kad atitinkami vartotojai nepateiks reikalaujamo prieštaravimo dėl ypač trumpo šiam tikslui numatyto termino arba dėl išlaidų, kurių patirtų kreipdamiesi į teismą, palyginti su ginčijamos skolos suma, arba dėl to, kad nacionalinės teisės aktuose nėra numatyta pareigos pateikti vartotojui visą informaciją, reikalingą tam, kad jis galėtų nustatyti savo teisių apimtį (2022 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Impuls Leasing România*, C-725/19, EU:C:2022:396, 50 punktas).

52 Tai rodo, pirma, kad Lenkijos teisės aktai, reglamentuojantys mokėjimo įsakymo išdavimą ir vykdymo procesą, neatitinka veiksmingumo principo, jeigu juose nenumatyta, kad teismas savo iniciatyva patikrina galimą atitinkamos sutarties sąlygų nesąžiningumą.

53 Antra, net jei Lenkijos teisės aktuose toks patikrinimas numatytas tik tuo atveju, kai atitinkamas vartotojas ginčija mokėjimo įsakymą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti, ar yra didelė rizika, kad minėtas vartotojas nepateiks reikalaujamo prieštaravimo dėl ypač trumpo šiam tikslui numatyto termino arba dėl išlaidų, kurių patirtų kreipdamasis į teismą, palyginti su ginčijamos skolos suma, arba dėl to, kad tuose teisės aktuose nėra numatyta pareigos pateikti vartotojui visą informaciją, reikalingą tam, kad jis galėtų nustatyti savo teisių apimtį.

54 Dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamuose nacionalinės teisės aktuose numatyto dviejų savaičių termino tokiam prieštaravimui pareikšti Teisingumo Teismas nusprendė, kad dėl tokio termino kyla pirmesniame šio sprendimo punkte nurodyta rizika (šiuo klausimu žr. 2019 m. lapkričio 6 d. Nutarties *BNP Paribas Personal Finance SA Paris Sucursala Bucureşti ir Secapital*, C-75/19, EU:C:2019:950, 31 ir 33 punktus).

55 Net jei, kaip teigia *Getin Noble Bank*, pagal Lenkijos teisės aktus šalis neprivalėtų motyvuoti prieštaravimo dėl mokėjimo įsakymo, vis dėlto šis dviejų savaičių terminas atrodo ypač trumpas, kad atitinkamas vartotojas galėtų įvertinti savo apsisprendimo pateikti arba nepateikti prieštaravimų dėl tokio įsakymo teisines pasekmes.

56 Tuo atveju, jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas manytų, kad yra didelė rizika, jog dėl šio sprendimo 53 punkte nurodytų aplinkybių nebus pateiktas prieštaravimas dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamų mokėjimo įsakymų, reikia priminti, kad, kiek tai susiję su tuo, jog šie įsakymai turi *res judicata* galią, siekiant užtikrinti tiek teisės ir teisinių santykių stabilumą, tiek gerą teisingumo vykdymą, svarbu, kad teismo sprendimai, kurie, išnaudojus visas galimas teisių gynimo priemones arba pasibaigus naudojimuisi jomis numatytiems terminams, tampa galutiniai, nebegalėtų būti ginčijami (šiuo klausimu žr. 2022 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Unicaja Banco*, C-869/19, EU:C:2022:397, 32 punktą).

57 Be to, atitinkamo vartotojo apsauga nėra absoliuti. Konkrečiai kalbant, pagal Sąjungos teisę nacionalinis teismas neįpareigojamas netaikyti nacionalinės proceso teisės normų, suteikiančių teismo sprendimui *res judicata* galią, net jeigu tai leistų ištaisyti bet kokio pobūdžio Direktyvoje 93/13 esančios nuostatos pažeidimą, tačiau su sąlyga, kad, remiantis šio sprendimo 44 punkte nurodyta jurisprudencija, laikomasi lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų (2022 m. gegužės 17 d. Sprendimas *Unicaja Banco*, C-869/19, EU:C:2022:397, 33 punktas).

58 Esant situacijai, kai galimo sutarties sąlygų nesąžiningumo patikrinimas savo iniciatyva buvo laikomas atliktu ir įgijo *res judicata* galią, bet nebuvo motyvuotas, Teisingumo Teismas nusprendė, jog veiksmingos teisminės gynybos reikalavimas reiškia, kad vykdymo klausimus sprendžiantis teismas turi galėti įvertinti, taip pat ir pirmą kartą, ar sutarties sąlygos, kuriomis remdamasis teismas kreditoriaus prašymu priėmė mokėjimo įsakymą, dėl kurio skolininkas nepareiškė prieštaravimo, galimai yra nesąžiningos (šiuo klausimu žr. 2022 m. gegužės 17 d. Sprendimo *SPV Project 1503 ir kt.*, C-693/19 ir C-831/19, EU:C:2022:395, 65 ir 66 punktus).

59 Tas pats *a fortiori* taikoma ir tuo atveju, kai laikoma, kad savo iniciatyva nebuvo patikrintas galimas atitinkamoje sutartyje įtvirtintų sąlygų nesąžiningumas, kaip, atrodo, yra šiuo atveju.

60 Tai, kad nagrinėjant bylą Lenkijos teismuose TL vaidmuo buvo pasyvus, neatleidžia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuo jam tenkančios pareigos savo iniciatyva atlikti minėtą patikrinimą, jeigu jis nustato, kad dėl šio sprendimo 53 punkte nurodytų aplinkybių TL nepateikė prieštaravimo dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamų mokėjimo įsakymų, nes šis prieštaravimas buvo vienintelė procesinė priemonė, kurią TL turėjo, kad užginčytų pagrindinėje byloje nagrinėjamų sutarčių sąlygų nesąžiningumą.

61 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta, kad nacionalinis teismas negali savo iniciatyva patikrinti galimo sutarties sąlygų nesąžiningumo ir nustatyti iš to išplaukiančių pasekmių, kai jis prižiūri vykdymo procesą, grindžiamą *res judicata* galią turinčiu sprendimu dėl mokėjimo įsakymo išdavimo:

– jeigu šiose teisės nuostatose nenumatytas toks patikrinimas mokėjimo įsakymo išdavimo stadijoje arba

– kai toks patikrinimas numatytas tik prieštaravimo dėl atitinkamo mokėjimo įsakymo pateikimo stadijoje, jeigu yra didelė rizika, kad atitinkamas vartotojas nepateiks reikalaujamo prieštaravimo dėl ypač trumpo šiam tikslui numatyto termino arba dėl išlaidų, kurių patirtų kreipdamasis į teismą, palyginti su ginčijamos skolos suma, arba dėl to, kad nacionalinės teisės aktuose nėra numatyta pareigos pateikti šiam vartotojui visą informaciją, reikalingą tam, kad jis galėtų nustatyti savo teisių apimtį.

Dėl antrojo klausimo

62 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalis, 6 straipsnio 1 dalis, 7 straipsnio 1 ir 2 dalys ir 8 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama nacionalinė jurisprudencija, pagal kurią įtraukus sutarties sąlygą į nacionalinį neteisėtų sąlygų registrą ši sąlyga turi būti laikoma nesąžininga bet kurioje byloje, kurioje dalyvauja vartotojas, įskaitant atvejus, kai verslininkas nėra tas, prieš kurį buvo pradėta byla dėl minėtos sąlygos įtraukimo į šį nacionalinį registrą, ir kai atitinkamos sąlygos formuluotė nėra identiška į šį registrą įtrauktos sąlygos formuluotei, tačiau turi tą pačią reikšmę ir sukelia tas pačias pasekmes atitinkamam vartotojui.

63 Pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją Direktyvoje 93/13 nustatyta apsaugos sistema pagrįsta mintimi, kad vartotojo padėtis yra mažiau palanki nei verslininko tiek dėl galimybių derėtis, tiek dėl informacijos lygio (2023 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *mBank (Lenkijos neteisėtų sąlygų registras)*, C-139/22, EU:C:2023:692, 34 punktas).

64 Taigi visų pirma iš šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies išplaukia, kad sutarties sąlyga, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, yra laikoma nesąžininga, jeigu pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą dėl jos atsiranda ryški neatitiktis tarp iš šios sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų atitinkamo vartotojo nenaudai, o pagal minėtos direktyvos 6 straipsnio 1 dalį tokia nesąžininga sąlyga tam vartotojui yra neprivaloma. Pastarąja nuostata siekiama formalią pusiausvyrą, sutartimi nustatytą tarp sutarties šalių teisių ir pareigų, pakeisti realia pusiausvyra, galinčia atkurti sutarties šalių lygybę (2023 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *mBank (Lenkijos neteisėtų sąlygų registras)*, C-139/22, EU:C:2023:692, 35 punktas ir jame nurodytą jurisprudencija).

65 Be to, atsižvelgiant į viešojo intereso apsaugoti silpnesnėje padėtyje esančius vartotojus pobūdį ir svarbą, pagal tos pačios direktyvos 7 straipsnio 1 dalį, siejamą su jos 24 konstatuojamąja dalimi, valstybės narės įpareigojamos numatyti tinkamas ir veiksmingas priemones, užkertančias kelią nesąžiningų sąlygų naudojimui sutartyse, verslininkų sudaromose su vartotojais (2023 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *mBank (Lenkijos neteisėtų sąlygų registras)*, C-139/22, EU:C:2023:692, 36 punktas).

66 Kaip matyti iš Direktyvos 93/13 7 straipsnio 2 dalies, minėtos priemonės apima asmenų arba organizacijų, turinčių teisėtą interesą apsaugoti vartotojus, galimybę iškelti bylą teismuose, kad būtų nustatyta, ar bendram naudojimui parengtos sutarčių sąlygos yra nesąžiningos, ir prireikus jos būtų uždraustos (2023 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *mBank (Lenkijos neteisėtų sąlygų registras)*, C-139/22, EU:C:2023:692, 37 punktas).

67 Vis dėlto kadangi ginčas pagrindinėje byloje nėra susijęs su tokiais asmenimis ir organizacijomis, į antrąjį klausimą, atsižvelgiant į Direktyvos 93/13 7 straipsnio 2 dalį, atsakyti nereikia.

68 Galiausiai pažymėtina, kad, remiantis šios direktyvos 12 konstatuojamąja dalimi, ja tik iš dalies ir minimaliai suderinami nacionalinės teisės aktai, susiję su nesąžiningomis sąlygomis, todėl valstybės narės turi galimybę, atsižvelgdamos į SESV, atitinkamam vartotojui užtikrinti aukštesnį apsaugos lygį nacionalinėmis nuostatomis, kurios yra griežtesnės už šios direktyvos nuostatas. Be to, pagal šios direktyvos 8 straipsnį valstybės narės gali priimti arba palikti galioti griežtesnes Sutartį atitinkančias nuostatas šia direktyva reglamentuojamoje srityje, kad užtikrintų aukštesnį vartotojų apsaugos lygį (2023 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *mBank (Lenkijos neteisėtų sąlygų registras)*, C-139/22, EU:C:2023:692, 39 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

69 Dėl nacionalinio neteisėtų sąlygų registro Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad toks mechanizmas, kaip šis registras, pagal kurį sudaromas nesąžiningomis laikytinų sąlygų sąrašas, patenka į griežtesnių nuostatų, kurias valstybės narės gali priimti ar palikti galioti pagal Direktyvos 93/13 8 straipsnį, taikymo sritį ir kad šis registras iš esmės atitinka vartotojų apsaugos interesą (2023 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *mBank (Lenkijos neteisėtų sąlygų registras)*, C-139/22, EU:C:2023:692, 40 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

70 Kadangi pagal Direktyvą 93/13 nereikalaujama sukurti tokio registro, priemonių, naudojamų konkretiems jo tikslams pasiekti, pasirinkimas, taigi ir teisinių pasekmių, kurių gali sukelti nesąžiningomis pripažintų sąlygų įtraukimas į šį registrą, nustatymas priklauso valstybių narių kompetencijai.

71 Jeigu nacionalinis neteisėtų sąlygų registras tvarkomas skaidriai, siekiant ne tik vartotojų, bet ir verslininkų interesų, ir laikantis teisinio saugumo principo nuolat atnaujinamas, šio registro sukūrimas atitinka Sąjungos teisę (2023 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *mBank (Lenkijos neteisėtų sąlygų registras)*, C-139/22, EU:C:2023:692, 43 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

72 Be to, neteisėtų sąlygų registro mechanizmo taikymas suponuoja tai, kad kompetentingas nacionalinis teismas įvertina ginčijamos sutarties sąlygos lygiavertiškumą bendrųjų sąlygų nuostatai, kuri pripažinta neteisėta ir įtraukta į šį registrą, ir kad atitinkamas verslininkas turi galimybę ginčyti šį lygiavertiškumą nacionaliniame teisme, siekdamas, kad būtų nustatyta, ar, turint omenyje visas kiekvienai bylai būdingas reikšmingas aplinkybes, ši sutarties sąlyga, ypač atsižvelgiant į jos sukeliamus padarinius, turinio požiūriu yra tapati į tokį registrą įtrauktai sąlygai (2023 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *mBank (Lenkijos neteisėtų sąlygų registras)*, C-139/22, EU:C:2023:692, 44 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Taigi dėl tokios nacionalinės tvarkos nepažeidžiama atitinkamo verslininko teisė į gynybą (pagal analogiją žr. 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Biuro podróży „Partner“*, C-119/15, EU:C:2016:987, 43 punktą).

73 Be to, pažymėtina, kad nors pagal Direktyvos 93/13 8 straipsnį valstybės narės savo vidaus teisėje gali numatyti platesnį patikrinimą savo iniciatyva nei tas, kurį jų teismai privalo atlikti pagal šią direktyvą, t. y. taikyti supaprastintas tokių sutarties sąlygų, kaip nagrinėjamų pagrindinėje byloje, nesąžiningumo vertinimo procedūras, nacionalinis teismas vis dėlto paprastai turi apie šį vertinimą informuoti bylos šalis ir pasiūlyti joms, laikantis rungimosi principo ir šiuo aspektu nacionalinės proceso teisės normose numatytos formos, pateikti savo poziciją (2023 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *mBank (Lenkijos neteisėtų sąlygų registras)*, C-139/22, EU:C:2023:692, 45 punktas).

74 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad Lenkijos teisė gali būti aiškinama taip, kad sutarties sąlygos įtraukimas į nacionalinį neteisėtų sąlygų registrą reiškia, kad ši sąlyga turi būti laikoma nesąžininga bet kurioje byloje, kurioje dalyvauja vartotojas, įskaitant atvejus, kai verslininkas nėra tas, prieš kurį buvo pradėta byla dėl minėtos sąlygos įtraukimo į šį

nacionalinį registrą, ir kai atitinkamos sąlygos formuluotė nėra identiška į tą registrą įtrauktos sąlygos formuluotei, tačiau turi tą pačią reikšmę ir sukelia tas pačias pasekmes atitinkamam vartotojui.

75 Šiuo klausimu reikia priminti, kad ginčijamos sutarties sąlygos nesąžiningumo konstatavimas, remiantis jos turinio palyginimu su į nacionalinį neteisėtų sąlygų registrą įtrauktos sąlygos turiniu, gali greitai padėti užtikrinti, kad daugelyje sutarčių naudojamos nesąžiningos sąlygos nebekeltų pasekmių vartotojams, kurie yra šių sutarčių šalys (2023 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *mBank (Lenkijos neteisėtų sąlygų registras)*, C-139/22, EU:C:2023:692, 41 punktas).

76 Be to, byloje, susijusioje su prieš verslininką pradėta administracine procedūra, Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnis, siejami su 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/22/EB dėl ieškinių dėl uždraudimo ginant vartotojų interesus (OL L 110, 2009, p. 30) 1 ir 2 straipsniais ir Chartijos 47 straipsniu, turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nedraudžiama verslininko, kuris nedalyvavo procedūroje, per kurią sąlygos buvo įtrauktos į nacionalinį neteisėtų sąlygų registrą, atžvilgiu taikyti bendrųjų sutarties sąlygų, kurių turinys yra lygiavertis sąlygų, įsiteisėjusiu teismo sprendimu pripažintų neteisėtomis ir įtrauktų į nacionalinį neteisėtų sąlygų registrą, turiniui (2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Biuro podróży „Partner“*, C-119/15, EU:C:2016:987, 47 punktas).

77 Tas pats *a fortiori* taikytina verslininkų ir vartotojų ginčui, kaip antai nagrinėjamam pagrindinėje byloje, kuriame turėtų būti vykdomos sąlygos, susijusios su galimai nesąžininga sutarties sąlyga.

78 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalis, 6 straipsnio 1 dalis, 7 straipsnio 1 dalis ir 8 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nedraudžiama nacionalinė jurisprudencija, pagal kurią įtraukus sutarties sąlygą į nacionalinį neteisėtų sąlygų registrą ši sąlyga turi būti laikoma nesąžininga bet kurioje byloje, kurioje dalyvauja vartotojas, įskaitant atvejus, kai verslininkas nėra tas, prieš kurį buvo pradėta byla dėl minėtos sąlygos įtraukimo į šį nacionalinį registrą, ir kai atitinkamos sąlygos formuluotė nėra identiška į šį registrą įtrauktos sąlygos formuluotei, tačiau turi tą pačią reikšmę ir sukelia tas pačias pasekmes atitinkamam vartotojui.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

79 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (devintoji kolegija) nusprendžia:

1. 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis

turi būti aiškinamos taip:

pagal jas draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta, kad nacionalinis teismas negali savo iniciatyva patikrinti galimo sutarties sąlygų nesąžiningumo ir

nustatyti iš to išplaukiančių pasekmių, kai jis prižiūri vykdymo procesą, grindžiamą *res judicata* galią turinčiu sprendimu dėl mokėjimo įsakymo išdavimo:

– **jeigu šiose teisės nuostatose nenumatytas toks patikrinimas mokėjimo įsakymo išdavimo stadijoje arba**

– **kai toks patikrinimas numatytas tik prieštaravimo dėl atitinkamo mokėjimo įsakymo pateikimo stadijoje, jeigu yra didelė rizika, kad atitinkamas vartotojas nepateiks reikalaujamo prieštaravimo dėl ypač trumpo šiam tikslui numatyto termino arba dėl išlaidų, kurių patirtų kreipdamasis į teismą, palyginti su ginčijamos skolos suma, arba dėl to, kad nacionalinės teisės aktuose nėra numatyta pareigos pateikti šiam vartotojui visą informaciją, reikalingą tam, kad jis galėtų nustatyti savo teisių apimtį.**

2. **Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalis, 6 straipsnio 1 dalis, 7 straipsnio 1 dalis ir 8 straipsnis**

turi būti aiškinami taip:

pagal juos nedraudžiama nacionalinė jurisprudencija, pagal kurią įtraukus sutarties sąlygą į nacionalinį neteisėtų sąlygų registrą ši sąlyga turi būti laikoma nesąžininga bet kurioje byloje, kurioje dalyvauja vartotojas, įskaitant atvejus, kai verslininkas nėra tas, prieš kurį buvo pradėta byla dėl minėtos sąlygos įtraukimo į šį nacionalinį registrą, ir kai atitinkamos sąlygos formuluotė nėra identiška į šį registrą įtrauktos sąlygos formuluotei, tačiau turi tą pačią reikšmę ir sukelia tas pačias pasekmes atitinkamam vartotojui.

Parašai.